

Košel'a z lásky z obce Papradno

Košel'a z lásky z obce Papradno

Predmetom mesiaca január 2023 je vyšívaná košel'a z obce Papradno, ktorá je výnimočná svojím príbehom. Veľmi podobné košele sa v hojnom počte zachovali v tejto obci dodnes. Papradno, odkiaľ košel'a pochádza, je známe svoju vyšivkárskou tradíciou už od prelomu 19. a 20. storočia a na šikovnosti rúk miestnych dievčat a žien zarábala ne jeden spolok.

Každému spolku, ktorý obchodoval s vyšivkárskymi prácami Papradňaniek záležalo na tom, aby boli vyšivky dokonalé. Ženy neskôr využili svoje zdokonalené zručnosti aj pri výzdobe odevu a textílií pre vlastné potreby. Štafetu po prvom pôsobiacom spolku Izabella v obci Papradno prebral spolok Detva, v ktorého zápisnici sa spomína, že „docielené bolo zjemnenia krížikového vyšívania na voilu a hodvábu pre výzdobu detskej, dievčenskej a dámskej konfekcie.“ (Výročná správa Detvy z roku 1929, SNA).

Vyšívanie umožnilo ženám privyrobiť si v zimnom období, keď na hospodárstve nebolo toľko práce. Jednou z posledných takýchto vyšivkárok, ktorá v roku 2022 oslávila 95 rokov, je pani Filoména Hrošková. Vyšíváním si začala zarábalať vo svojich asi 14. rokoch pod vedením Terézie Portášikovej. Tá učila dievčatá a ženy techniky a vzory podľa zadania. Ako spomína pani F. Hrošková, vyšivky na objednávku nehyrili farbami. Hnedá s bielou, prípadne odtiene jednej farby sa im zdali fádne, a preto si tie svoje vyšivali čo najpestrejšie.

Túto košel'u vyšila pani Hrošková asi v roku 1945 pre svojho „fajera, o ktorom vedela, že bude jej muž“. Košel'a bola v minulosti jedným z darov lásky, ktorý nevesta darovala ženíchovi. Je vyšívána na paname krížikovou technikou s motívom ruží, fijalí, modrých pupjankou, pupjaškou (púčikou), lístkou. Spodný okraj košele a rukávov lemujú dva rady ažúr, medzi ktorými je kvetinový vzor. Okraj rázporku na hrudi zobia zúbky bodovej farby vyšité hladkovaním (vláčeno). Vzory na novinách vymaľovaných ruží boli módnou vlnou, ktoré sa dostali aj do Papradna prostredníctvom časopisov a novín.

Košel'u manžel neskôr nosil do kostola na veľké sviatky, Veľkú noc a Vianoce. Súčasťou daru pani Filomény Hroškovovej, ktorý podarovala do fondu nášho múzea, bolo ďalších 24 kusov dekoratívnych vyšívanych obrusov, vankúšov, dečiek, ozdobných uterákov, ktoré dokumentujú vývoj a inšpirácie jednej papradňanskej vyšivkárky a vyšivkárstva v Papradne celkovo.